

TİCARİ LİMANLARDA HESAPVEREBİLİRLİK VE LOJİSTİK PERFORMANSA ETKİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Prof. Dr. Ramazan KAYNAK

Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi

Şükrü SATILMIŞ

Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Meslek Yüksek Okulu

SUNUM AKIŐI

- ÇALIŞMANIN AMACI
- MODEL GELIŐTİRME
- ARAŞTIRMA MODELİ
- VERİ TOPLAMA
- VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR
- TARTIŞMA VE SONUÇ
- KISITLAR VE ÖNERİLER

ÇALIŞMANIN AMACI

- Artan rekabet ve değişen çevre koşullarıyla birlikte işletmelerin paydaşlarına, müşterilerine ve sosyal çevreye karşı sorumlulukları da artmaya başlamıştır.
- İşletmelerin üstlenmiş oldukları bu sorumluluğu yerine getirebilmeleri için kişi ve kurumlara karşı hesap verebilir olması gerekmektedir.
- Bu çalışmada ticari limanların hesap verebilirliğinin firmanın lojistik performansı üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

MODEL GELİŐTİRME

Ekonomik ve Etik Hesap Verebilirlik:

- Yönetimde Şeffaflığı sağlayabilmek için etkili ve iyi işleyen hesap verme süreçlerine; hesap verme süreçlerinin etkili ve iyi işlemesi için de açık ve Şeffaf mali politikalara ihtiyaç vardır.
- Yönetimin hedeflerinin etkinliğini değerlendirmek ve tanımlamak için yeterli prosedürler geliőtirmeli ve aynı zamanda bu prosedürleri geliőtirirken etik değerlere ve standartlara ulaşmayı garanti etmelidir.

H1: Ekonomik ve etik hesap verebilirlik ile limanların lojistik performansı arasında olumlu ilişki bir vardır.

MODEL GELİŐTİRME

Çevresel Hesap Verebilirlik:

- Uluslararası artan para kaygıları, artan sera gazı etkisi, küresel ısınma, insan hakları, ormansızlaşma, kirlilik ve benzeri sorunlarla birlikte çevresel hesap verebilirlik araştırmalarının önemi artmıştır.
- Limanlar, ulusal ve uluslararası kurallar gereği çevresel bakımdan hesap verebilir olmalıdır.

H2: Çevresel hesapverebilirlik ile limanların lojistik performansı arasında olumlu ilişki bir vardır.

MODEL GELİŐTİRME

Yasal Hesap Verebilirlik:

- Yasal hesap verebilirlik; yasalara, yönetmeliklere, genelgelere ve uluslararası kurallara uyulacağına dair hesap verebilirlik türüdür.
- Limanların ithalat ve ihracatın gerçekleştiğı noktalar olması sebebiyle verdikleri hizmetlerde kamu yararını gözetmek ve kamu otoriteleriyle birlikte çalışarak yasalara uygun şekilde hizmet verme sorumluluğı vardır.

H3: Yasal hesapverebilirlik ile limanların lojistik performansı arasında olumlu ilişki bir vardır.

MODEL GELİŐTİRME

Adaletlilik:

- Adaletlilik, Şirket yönetiminin tüm faaliyetlerinde pay/menfaat sahiplerine eŐit davranmasını ve olası çıkar çatıŐmalarının önüne geçilmesini ifade eder.
- Liman iŐletmelerinde iŐlemsel adaletlilik, yapılan iŐlem ve muamelelerde adaleti gözetmek olup, liman olanaklarının müşteriler arasında adaletli bir Şekilde dağıtımı ile ilgilidir.

H4: Adaletlilik ile limanların lojistik performansı arasında olumlu bir ilişki vardır.

MODEL GELİŐTİRME

Sözleşme Hesap Verebilirliği:

- Sözleşme hesap verebilirliği, sistemin gereksinimlerini karşılamaya odaklanmıştır ve sözleşmenin gerekleri gittikçe artan bir şekilde sistematik operasyonel prosedürlerle karşılanmaktadır.
- Liman işletmeciliğinde bu standart operasyonel prosedürler için kamuya ve limana ait kurallar düzenlenmiştir. Ayrıca uluslararası standart taşımacılık sözleşmeleri de bu sistemi desteklemektedir.

H5: Sözleşme hesap verebilirliği ile limanların lojistik performansı arasında olumlu bir ilişki vardır.

MODEL GELİŐTİRME

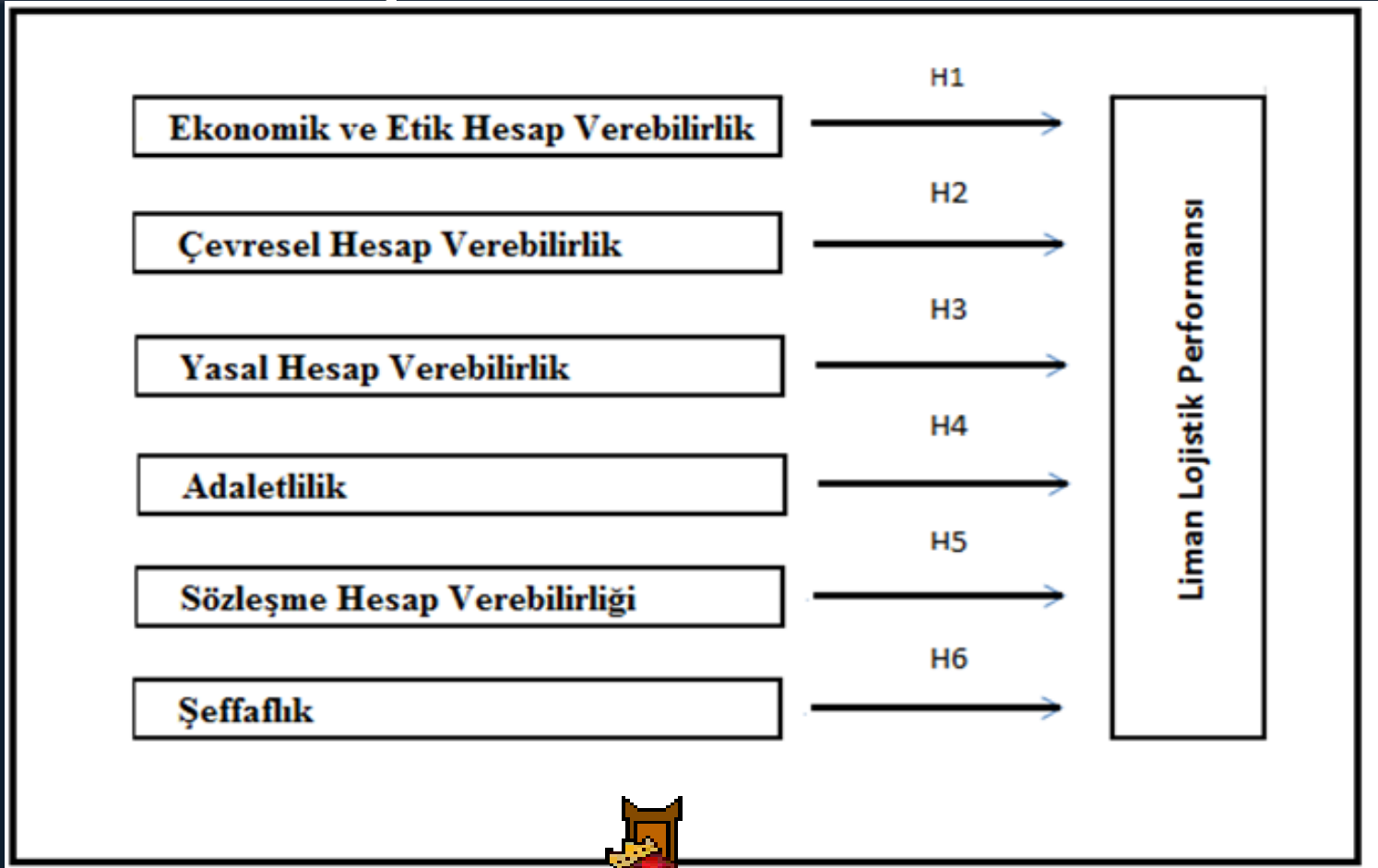

Şeffaflık:

- Hesap verebilirlikte önemli etkenlerden biri de işletmenin paydaşlarına karşı şeffaf politika izlemesidir. Şeffaflık, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin zamanında, doğru, eksiksiz ve anlaşılabilir bir şekilde kamuoyuna duyurulmasıdır.
- Şeffaflık, müşteriye istediği bilgileri sunan, zaman ve bilgi değeri yaratan bir faktör olduğundan müşteriler için son derece öneme sahiptir. Şeffaflık sayesinde hem hizmet alan müşteriler hem de firma daha etkin planlama gücüne sahip olacaktır.

H6: Şeffaflık ile limanların lojistik performansı arasında olumlu bir ilişki vardır.

ARAŞTIRMA MODELİ

VERİ TOPLAMA

- Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır.
- Anketler, Marmara bölgesi limanlarından hizmet alan gemi acenteleri tarafından doldurulmuş ve gemi acentesi yetkileri ile birebir görüşülerek cevaplamaları sağlanmıştır.
- Bu şekilde deneklerin olası sorularına anında cevap verilmiş ve anketlerin daha doğru bir şekilde doldurulması sağlanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Demografik Özellikler

	Seçenek	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Bayan	10	20,0
	Erkek	38	76,0
	Cevapsız	2	4,0
	Toplam	50	100,0
Eğitim düzeyi	Lise	8	16,0
	Onlisans	1	2,0
	Lisans	30	60,0
	Yüksek lisans	1	2,0
	Cevapsız	10	20,0
	Toplam	50	100,0
Diğer		Ortalama	Std. Sapma
	Yaş	33,4	9,1
	Firma yaşı	7,1	6,3

Korelasyon analizi

	Ort	Ss	1	2	3	4	5	6	7
1.Ekonomik ve Etik Hesap Verebilirlik	3,97	0,70	1						
2. Çevresel Hesap Verebilirlik	3,75	0,90	,521**	1					
3. Sözleşme Hesap Verebilirliği	3,50	0,93	,450**	,550**	1				
4. Yasal Hesap Verebilirlik	3,70	0,95	,501**	,480**	,443**	1			
5. Adaletlilik	3,61	0,91	,564**	,519**	,670**	,542**	1		
6. Şeffaflık	3,73	0,72	,546**	,524**	,490**	,343*	,436**	1	
7. Liman Lojistik Performansı	3,88	0,80	,620**	,734**	,559**	,501**	,552**	,722**	1

** Korelasyon 0,01 seviyesinde anlamlı (tek yönlü)

* Korelasyon 0,05 seviyesinde anlamlı (tek yönlü)

Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon analizi sonucuna bakıldığında Liman Lojistik Performansının;

- Hesap verebilirliğin tüm boyutları ile pozitif ve anlamlı olarak ilişkili olduğu,
- Özellikle de Çevresel hesap verebilirlik, şeffaflık ve Ekonomik / Etik Hesap Verebilirlik değişkenleri ile yüksek düzeyde korelasyona sahip olduğu görülmektedir.

Regresyon Analizi

	Bağımsız Değişkenler	Std. Beta Kts	t	Sig.	VIF
H ₁ :	Ekonomik ve Etik Hesap Ver.	0,127	1,147	0,258	1,914
H ₂ :	Çevresel Hesap Verebilirlik	0,383	3,531	0,001	1,841
H ₃ :	Sözleşme Hesap Verebilirliği	0,035	0,3	0,766	2,111
H ₄ :	Yasal Hesap Verebilirlik	0,08	0,79	0,434	1,611
H ₅ :	Adaletlilik	0,046	0,377	0,708	2,316
H ₆ :	Şeffaflık	0,387	3,719	0,001	1,689
	R Kare	0,724			
	F	18,845**			

Regresyon Analizi Sonuçları

Regresyon analizi sonucuna bakıldığında;

1. İlk olarak, Çevresel hesap verebilirliğin liman lojistik performansını pozitif etkilediği görülmektedir ($\beta=0,383$; $p\leq 0,001$).

Buna göre liman işletmelerinin lojistik performansının artması için faaliyette buldukları çevrenin korunmasına yönelik duyarlı olması ve sorumluluklarının bilincinde hareket etmesi gelecek performansları açısından olumlu bir hareket tarzı olacaktır.

Regresyon Analizi Sonuçları

2. İkinci olarak, şeffaflık değişkeni de liman lojistik performansını pozitif etkilemektedir ($\beta=0,387$; $p\leq 0,001$).

Liman işletmesi lojistik performansını arttırmak için finansal veya finansal olmayan bilgileri müşterileri ile tam zamanlı paylaşması gerekmektedir. Liman yönetiminin gerçekleştirdiği işlemlerde ve hizmetlerde şeffaflık ilkesine uygun hareket etmesi, gelecek performansını olumlu etkileyecektir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

- Ticari limanların lojistik performansı hesap verebilirlik boyutları kullanılarak arttırılabilir.
- Özellikle çevresel hesap verebilirlik ve şeffaflık ticari limanların lojistik performansını en fazla etkileyen hesap verebilirlik türleridir.
- Ticari limanlar lojistik performansını hesap verebilirlik boyutlarını kullanarak arttırmak isterse, öncelikli olarak çevresel konular üzerine hassasiyet göstermeli, arkasından yaptıkları işlerde şeffaflığa önem vermelidirler.

KISITLAR VE ÖNERİLER

Çalışmanın kısıtı olarak;

- Bu araştırmada literatürde en sık karşılan hesap verebilirlik türleri ele alınmıştır. Araştırmaya dâhil edilmeyen bireysel ve sosyal hesap verebilirlik gibi diğer hesap verebilirlik türleri de gelecekte yapılacak araştırmada incelenebilir. Diğer yandan bu araştırma örneklem genişletilerek yinelenebilir, hatta başka sektörler ile kıyaslamalı çalışmalar da yürütülebilir.

Bir öneri olarak,

- Ticari limanların müşterileri nezdinde çevresel hesap verebilirlik ve şeffaflığı gerçekleştirip, daha sonra diğer hesap verebilirlik türlerine eğilmesi bir öneri olarak söylenebilir.

teşekkürler

